

YUXARI SİNİF ŞAĞIRDLƏRİNİN PEŞƏ ÖZÜNÜTƏYİNİTİMƏSİNİN PSİXOLOJİ DETERMİNANTLARI: SOSIAL MEDIA MÜHİTİNİN NƏZƏRİ İNTEQRASIYASI

FƏXRİYYƏ AZƏR QIZI QƏNBƏROVA

Bakı Slavyan Universiteti, doktorant

Bakı ş., Süleyman Rüstəm küçəsi, 33

ORCID: 0000-0002-5565-5165

E-mail: fakhriyya.ganbarova888@gmail.com

XÜLASƏ

Məqalənin məqsədi yuxarı sinif şagirdlərinin peşə özünütəyinetməsini formalaşdıran fərdi və sosial-psixoloji determinantları sistemləşdirmək, sosial medianın bu sistemdəki yerini nəzəri baxımdan izah etməkdir. Tədqiqat integrativ ədəbiyyat icmalı və nəzəri müqayisə metodları ilə aparılmışdır. Sosial-koqnitiv karyera nəzəriyyəsi, karyera quruculuğu yanaşması və peşə qərarı çətinliklərinin taksonomiyası vahid analitik çərçivədə birləşdirilmişdir. Nəticələr göstərir ki, peşə seçimi yalnız maraq və qabiliyyət uyğunluğu ilə məhdudlaşmır. Özünüsəməməlilik, nəticə gözləntiləri, özünüqiymətləndirmə, gələcək zaman perspektivi, qərarvermə bacarığı, ailə və həmyaşd dəstəyi birlikdə təsir göstərir. Sosial media bu amilləri həm gücləndirən, həm də təhrif edən rəqəmsal kontekst kimi çıxış edir: şagirdin peşələr haqqında məlumatını genişləndirə, nümunə modelləri əlçatan edə və özünüifadəni dəstəkləyə bilər; eyni zamanda seçilmiş uğur hekayələri, alqoritmik təkrar və sosial müqayisə qeyri-real gözləntilər və qərarlılıq yarada bilər. Məqalədə “şəxsi resurslar – sosial dəstək – rəqəmsal təsir – reflektiv qərar” ardıcılığına əsaslanan integrativ mexanizm təklif olunur. Bu yanaşma məktəb psixoloqunun, müəllimin və valideynin rolunu qadağa qoymaqdan daha çox məlumatın mənasını şagirdlə birlikdə təhlil etmək, real peşə təcrübəsi yaratmaq və qərar səriştəsini gücləndirmək kimi müəyyənləşdirir.

Açar sözlər: *peşə seçimi, peşə özünütəyinetmə, yuxarı sinif şagirdləri, sosial media, özünüsəməməlilik, karyera qərarı*

Giriş

Yuxarı sinif dövrü yeniyetmənin təhsil marşrutu, ixtisas və gələcək həyat tərzini haqqında qərar verməli olduğu inkişaf mərhələsidir. Bu qərar bir dəfə verilən inzibati seçim deyil. Şagird öz maraqlarını, qabiliyyətlərini, dəyərlərini və sosial imkanlarını gələcək əmək rolları ilə əlaqələndirməyə çalışır. Buna görə peşə seçiminin keyfiyyəti yalnız hansı ixtisasın se-

çilməsi ilə deyil, seçimin nə dərəcədə məlumatlı, daxili motivlərlə uyğun və dəyişən şəraitə açıq olması ilə ölçülməlidir.

Sosial-koqnitiv karyera nəzəriyyəsinə görə maraqlar, məqsədlər və seçimlər özünüsəməməlilik inamları, gözlənilən nəticələr və mühitdən gələn imkan-məneələr arasında qarşılıqlı əlaqədə formalaşır (Lent, Brown və Hackett, 1994). Bu mövqe peşə seçimində “şagird nə istəyir?” sualını “şagird nəyə qadir olduğuna inanır, hansı nəticəni gözləyir və hansı dəstəyi görür?” sualları ilə tamamlayır. Özünüsəməməlilik eyni qabiliyyətə malik iki şagirdin fərqli ixtisaslara yönəlməsini izah edə bilər: biri çətinliyi idarə edilə bilən tapşırıq, digəri isə uğursuzluq sübutu kimi qiymətləndirə bilər (Bandura, 1997).

Peşə qərarının ikinci nəzəri xətti uyğunlaşma və şəxsiyyət quruculuğudur. Karyera uyğunlaşması gələcəyə qayğı, seçim üzərində nəzarət, imkanlara maraq və hərəkət etmək üçün inam komponentlərindən ibarətdir (Savickas və Porfeli, 2012). Yeniyetmə üçün bu komponentlərin inkişafı peşə adı seçməkdən daha vacibdir, çünki əmək bazarı, təhsil proqramları və şəxsi prioritetlər dəyişə bilər. Uzunmüddətli tədqiqatlarda karyera planlaşdırması və araşdırma davranışının özünüsəməməlilik, məqsədlər və sosial dəstək ilə əlaqəsi təsdiqlənmişdir (Rogers və Creed, 2011).

Müasir şagird peşə informasiyasını yalnız məktəb, ailə və rəsmi kataloqlardan almır. TikTok, Instagram, YouTube və digər platformalarda “bir iş günü”, “maaşım”, “bu ixtisası niyə seçdim” və “uğura gedən yol” tipli videolar gündəlik informasiya axınına çevrilmişdir. Sosial media peşəni təsvir etməklə kifayətlənmir; həmin peşəyə aid həyat tərzini, görünən statusu və emosional tonu da təqdim edir. Beləliklə, rəqəmsal kontent peşə təsəvvürlərinə, nəticə gözləntilərinə və özünü başqaları ilə müqayisə etməyə təsir edən yeni sosiallaşma məkanı yaradır.

Metodlar

Tədqiqat nəzəri-analitik integrativ icmal formasında aparılmışdır. Mənbələr peşə qərarverməsi, karyera özünüsəməməliliyi, karyera uyğunlaşması,

yeniyetmələrin peşə inkişafı, sosial dəstək və sosial medianın qərarlara təsiri mövzuları üzrə seçilmişdir. Əsas diqqət resenziyalı məqalələrə, ölçmə alətlərinin ilkin mənbələrinə və OECD-nin yeniyetmələrin karyera hazırlığı üzrə hesabatına yönəldilmişdir. Klassik nəzəri mənbələr anlayışların mənşəyini göstərmək üçün, 2019–2026-cı illərdə dərc olunan tədqiqatlar isə müasir empirik mənzərəni izah etmək üçün istifadə edilmişdir.

Təhlil dörd kateqoriya üzrə aparılmışdır: fərdi-koqnitiv resurslar; motivasiya və gələcək perspektivi; münasibətlərdən gələn sosial dəstək; rəqəmsal mühitin informasiya və müqayisə mexanizmləri. Mənbələrdəki nəticələr səbəb əlaqəsi kimi deyil, tədqiqat dizaynının imkan verdiyi səviyyədə şərh edilmişdir. Kəsişmə məlumatları assosiasiya, uzunmüddətli və eksperimental məlumatlar isə zaman ardıcılığı və mümkün mexanizm baxımından qiymətləndirilmişdir.

Nəzəri sintez zamanı hər determinant üçün üç sual tətbiq edilmişdir: bu amil şagirdin peşə seçimini hansı psixoloji yol ilə dəyişir; sosial media həmin amili necə gücləndirə və ya zəiflədə bilər; məktəb mühitində hansı müşahidə olunan göstərici ilə qiymətləndirilə bilər. Bu prosedur nəticələri praktik istiqamətləndirmə ilə əlaqələndirməyə imkan vermişdir.

Nəticələr

Peşə seçiminin inkişaf və qərarvermə mahiyyəti

Peşə özünütəyinetmə yeniyetmənin “kiməm?” sualını “hansı işi, hansı şəraitdə və hansı dəyərlərlə görə bilərəm?” sualı ilə birləşdirməsidir. Bu prosesdə seçim obyektini peşənin adından daha genişdir. Şagird işin gündəlik məzmununu, tələb olunan təhsili, sosial faydanı, gəlir və sabitliyi, həyat tərzini və öz qabiliyyətləri ilə uyğunluğu nəzərdən keçirir. Erkən və orta yeniyetməlikdə peşə araşdırmasının sürətlənməsi abstrakt düşünmənin və alternativləri müqayisə etmə bacarığının inkişafı ilə əlaqələndirilir (Şen-Ba, 2026).

Peşə qərarı çətinliklərinin taksonomiyası üç əsas problem qrupunu göstərir: qərara hazır olmamaq, məlumat çatışmazlığı və ziddiyyətli məlumat (Gati, Krausz və Osipow, 1996). Sosial media bu qrupların hər birinə ikili təsir edir. O, məlumat çatışmazlığını azalda bilər, lakin mənbəsi və təmsilçiliyi bilinməyən məlumatın həcmi artırır. Müxtəlif peşələr haqqında alternativləri genişləndirə bilər, lakin həddən çox alternativ şagirdin prioritetlərini bulanıqlaşdırır. Qərara həvəs yarada, lakin sürətli uğur narrativləri planlaşdırmanın mürəkkəbliyini gizlədə bilər.

Fərdi-psixoloji determinantlar

Özünüsəməməlilik şagirdin peşə haqqında məlumat toplamaq, özünü qiymətləndirmək, məqsəd seçmək, plan qurmaq və problemi həll etmək qabiliyyətinə inamıdır. Qısa Career Decision-Making Self-Efficacy Scale bu vəzifələri ayrı-ayrı ölçür (Betz, Klein və Taylor, 1996). Yüksək özünüsəməməlilik hər seçimin düzgün olacağı demək deyil; əsas üstünlük çətinlik qarşısında fəaliyyəti davam etdirmək və səhvi məlumat kimi istifadə etməkdir. Yeniyetmələr arasında sosial dəstəyin karyera uyğunlaşmasına təsirində qərar özünüsəməməliliyinin vasitəçi rolunu göstərən nəticələr bu mexanizmi gücləndirir (Wang və b., 2024).

Maraq peşə seçimində başlanğıc enerji yaradır, lakin təkbaşına dayanıqlı qərar üçün kifayət etmir. Marağın dəyər, bacarıq və real fəaliyyət təcrübəsi ilə sınılanması lazımdır. Sosial media marağı sürətlə oyada bilir, çünki vizual və emosional məzmun peşəni konkret obrazlarla təqdim edir. Lakin ləndə tez-tez görünən mövzunu həqiqi və davamlı maraqla qarışdırmaq riski mövcuddur. Şagirdin “bu mövzu qarşıma çox çıxır” müşahidəsi ilə “mən bu işi uzun müddət görmək istəyirəm” qənaəti arasında reflektiv yoxlama olmalıdır.

Özünüqiymətləndirmə və peşə mənliliyi seçimin sabitliyini qoruyan amillərdir. Şagird öz güclü və inkişaf etdirilməli tərəflərini konkret nümunələrlə ifadə edə bildikdə, xarici nümunə onu tam müəyyənləşdirmir. Əksinə, özünüqiymətləndirmə yalnız bəyənəmə, izləyici sayı və görünən prestij kimi rəqəmsal göstəricilərə bağlandıqda peşə seçimi xarici təsdiqdən asılı olur. Valideyn üslubu və düşünmə üslublarının yeniyetmələrin qərar özünüsəməməliliyi ilə əlaqəsi də özünüqiymətləndirmənin münasibətlərində formalaşdığını göstərir (Situmorang və Salim, 2021).

Sosial və rəqəmsal determinantların qarşılıqlı əlaqəsi

Ailə, müəllim və həmyaşd dəstəyi peşə araşdırmasının həm informasiya, həm də emosional bazasını yaradır. Valideyn dəstəyi yeniyetmənin alternativləri araşdırmasına kömək edir, lakin nəzarət və hazır qərarın diktə edilməsi muxtariyyəti zəiflədə bilər. Yeniyetmələrdə valideyn dəstəyi ilə peşə araşdırması arasındakı əlaqədə nikbinliyin rolunu göstərən nəticələr müsbət gələcək gözləntisinin əhəmiyyətini vurğulayır (Maftai, Măirean və Dănilă, 2023). Həmyaşd dəstəyi məlumat, model və emosional təsdiq verir; qərar özünüsəməməliliyi bu dəstəyi uyğunlaşma davranışına çevirə bilər (Salim və b., 2023).

Cədvəl 1. Peşə özünütəyinatmasının determinantları və sosial media ilə əlaqəsi

Determinant	Sosial medianın mümkün faydası	Əsas risk	Müşahidə göstəricisi
Özünüsəməməlilik	Peşə bacarıqlarına dair nümunə və öyrənmə resursları	Nəticəni bacarıqla qarışdırmaq	Şagirdin konkret addım planı
Maraq	Yeni sahələr və peşələrlə tanışlıq	Alqoritmik təkrarı həqiqi maraq saymaq	Marağın real fəaliyyətlə sınaqması
Özünüqiymətləndirmə	Özünüifadə və oxşar təcrübələrlə tanışlıq	Bəyənmə və prestijdən asılılıq	Güclü tərəflərin sübutla izahı
Gələcək perspektivi	Alternativ təhsil və karyera yollarını görmək	Sürətli uğur illüziyası	Mərhələli zaman xəritəsi
Sosial dəstək	Peşə icmalarına və mentorlara çıxış	Təsdiqlənməmiş məsləhət və təzyiq	Mənbələrin müxtəlifliyi

Cədvəl göstərir ki, sosial medianın təsiri ayrıca dəyişən kimi deyil, mövcud psixoloji resurslarla qarşılıqlı əlaqədə anlaşılmalıdır. Məsələn, aşağı özünüsəməməliliyi olan şagird yüksək nailiyyətli peşə modelini öz imkanlarının məhdudluğu kimi qəbul edə bilər. Eyni kontent aydın məqsədi və realist özünüqiymətləndirməsi olan şagird üçün öyrənmə planına çevrilə bilər. Deməli, risk yalnız məzmunun özündə deyil, məzmunun hansı psixoloji filtrlə qəbul edilməsindədir.

İntegrativ mexanizm

Təhlilin nəticəsi kimi dörd mərhələli mexanizm təklif olunur. Birinci mərhələdə şəxsi resurslar – maraq, dəyər, bacarıq qavrayışı və özünüsəməməlilik – ilkin seçim sahəsini formalaşdırır. İkinci mərhələdə ailə, müəllim və həmyaşd dəstəyi alternativlərin mənasını və əlçatanlığını dəyişir. Üçüncü mərhələdə sosial media peşə obrazlarını seçir, təkrar edir və emosional çərçivəyə salır. Dördüncü mərhələdə reflektiv qərar prosesi bu təsirləri real təhsil tələbləri, əmək fəaliyyəti və şəxsi prioritetlərlə yoxlayır. Reflektiv mərhələ zəif olduqda rəqəmsal təsir qərarın məzmununu, güclü olduqda isə araşdırmanın resursunu təşkil edir.

Müzakirə

İntegrativ nəticələr peşə seçimini “doğru peşəni tapmaq” tapşırığından “özünü və mühiti araşdıraraq əsaslandırılmış qərar vermək” sərəştəsinə keçirir. Bu dəyişiklik məktəbdə peşəyönümü işinin məzmununa təsir edir. Test nəticəsinin sonunda bir neçə peşə adı göstərmək kifayət deyil. Şagird testin nəyi ölçdüyünü, nəticənin nə dərəcədə sabit olduğunu və alternativ məlumatlarla necə birləşdirilməli olduğunu anlamalıdır.

Sosial media ilə bağlı profilaktik yanaşma yalnız ekran vaxtını azaltmağa yönəldikdə peşə seçiminin

məzmununu nəzərdən qaçırır. Məsələn şagirdin neçə dəqiqə video izləməsindən əlavə, hansı peşə narrativlərinə məruz qalması, kontentin niyə qarşısına çıxması, hansı hissi yaratması və qərardan sonra hansı fəaliyyətə keçməsidir. Buna görə məktəb psixoloqu sosial media gündəliyi, mənbə müqayisəsi və “görüntü–reallıq” tapşırıqları vasitəsilə rəqəmsal təcrübəni peşəyönümü söhbətinə daxil edə bilər.

Məktəb səviyyəsində üç cür sübut birləşdirilməlidir. Birincisi, şagirdin özünüqiymətləndirməsi və psixoloji ölçmələridir. İkincisi, layihə, fənn tapşırığı, könüllülük və qısamüddətli müşahidə kimi davranış sübutlarıdır. Üçüncüsü, peşə sahibi, universitet və əmək bazarı mənbələrindən alınan xarici məlumatdır. Bu üçbucaq sosial mediada görünən tək uğur nümunəsinin həddən artıq təsirini azaldır.

Nəticə

Yuxarı sinif şagirdinin peşə seçimi fərdi xüsusiyyətlərlə sosial kontekstin qarşılıqlı təsirinin nəticəsidir. Özünüsəməməlilik, maraq, özünüqiymətləndirmə və gələcək perspektivi seçim üçün daxili baza yaradır; ailə, müəllim və həmyaşd dəstəyi isə imkanların necə görünəcəyini və qərarın nə qədər təhlükəsiz hiss ediləcəyini müəyyənləşdirir.

Sosial media bu sistemə ayrıca “xarici təsir” kimi deyil, məlumatı, müqayisəni və nümunə modeli birləşdirən rəqəmsal mühit kimi daxil olur. Onun faydası peşələrə çıxışı genişləndirmək, riski isə seçilmiş görüntünü tam reallıq kimi təqdim etməkdir. Buna görə şagirdin rəqəmsal kontenti tənqidi qiymətləndirməsi peşə qərarının ayrılmaz hissəsi olmalıdır.

ƏDƏBİYYAT SİYAHISI:

1. Bandura, A. (1997). *Self-efficacy: The exercise of control*. W. H. Freeman.
2. Betz, N. E., Klein, K. L., & Taylor, K. M. (1996). *Evaluation of a short form of the Career Decision-Making Self-Efficacy Scale*. *Journal of Career Assessment*, 4(1), 47–57. <https://doi.org/10.1177/106907279600400103>
3. Gati, I., Krausz, M., & Osipow, S. H. (1996). *A taxonomy of difficulties in career decision making*. *Journal of Counseling Psychology*, 43(4), 510–526. <https://doi.org/10.1037/0022-0167.43.4.510>
4. Hartung, P. J., Porfeli, E. J., & Vondracek, F. W. (2005). *Child vocational development: A review and reconsideration*. *Journal of Vocational Behavior*, 66(3), 385–419. <https://doi.org/10.1016/j.jvb.2004.05.006>
5. Hirschi, A. (2009). *Career adaptability develop-*

- ment in adolescence: Multiple predictors and effect on sense of power and life satisfaction. *Journal of Vocational Behavior*, 74(2), 145–155. <https://doi.org/10.1016/j.jvb.2009.01.002>
6. Lent, R. W., Brown, S. D., & Hackett, G. (1994). Toward a unifying social cognitive theory of career and academic interest, choice, and performance. *Journal of Vocational Behavior*, 45(1), 79–122. <https://doi.org/10.1006/jvbe.1994.1027>
 7. Maftai, A., Măirean, C., & Dănilă, O. (2023). What can I be when I grow up? Parental support and career exploration among teenagers: The moderating role of dispositional optimism. *Personality and Individual Differences*, 200, 111870. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2022.111870>
 8. OECD. (2025). *The State of Global Teenage Career Preparation*. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/d5f8e3f2-en>
 9. Rogers, M. E., & Creed, P. A. (2011). A longitudinal examination of adolescent career planning and exploration using a social cognitive career theory framework. *Journal of Adolescence*, 34(1), 163–172. <https://doi.org/10.1016/j.adolescence.2009.12.010>
 10. Salim, R. M. A., Istiasih, M. R., Rumalutur, N. A., & Situmorang, D. D. B. (2023). The role of career decision self-efficacy as a mediator of peer support on students' career adaptability. *Heliyon*, 9(3), e14911. <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2023.e14911>
 11. Savickas, M. L., & Porfeli, E. J. (2012). Career Adapt-Abilities Scale: Construction, reliability, and measurement equivalence across 13 countries. *Journal of Vocational Behavior*, 80(3), 661–673. <https://doi.org/10.1016/j.jvb.2012.01.011>
 12. Şen-Baz, D. (2026). Exploring the relationship between career exploration behaviors and social cognitive factors among middle school students. *International Journal for Educational and Vocational Guidance*. <https://doi.org/10.1007/s10775-026-09794-2>
 13. Situmorang, D. D. B., & Salim, R. M. A. (2021). Perceived parenting styles, thinking styles, and gender on the career decision self-efficacy of adolescents: How & why? *Heliyon*, 7(3), e06430. <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2021.e06430>
 14. Ulrich, A., Helker, K., & Losekamm, K. (2021). "What can I be when I grow up?"—The influence of own and others' career expectations on adolescents' perception of stress in their career orientation phase. *Sustainability*, 13(2), 912. <https://doi.org/10.3390/su13020912>
 15. Wang, T., Zhang, Y., Wang, J., Miao, H., & Guo, C. (2024). Career decision self-efficacy mediates social support and career adaptability and stage differences. *Journal of Career Assessment*, 32(2), 264–282. <https://doi.org/10.1177/10690727231189466>
 16. Zhang, Y. C., Zhou, N., Cao, H., Liang, Y., Yu, S., Li, J., Deng, L., Sun, R., Wu, Q., Li, P., Xiong,

PSYCHOLOGICAL DETERMINANTS OF CAREER SELF-DETERMINATION AMONG UPPER-SECONDARY STUDENTS: A THEORETICAL INTEGRATION OF THE SOCIAL MEDIA CONTEXT

Fakhriyya Azer Ganbarova
Baku Slavic University, doctoral student

SUMMARY

This article systematizes the individual and socio-psychological determinants of career self-determination among upper-secondary students and explains the position of social media within that system. An integrative literature review and theoretical comparison were used. Social Cognitive Career Theory, Career Construction Theory, and the taxonomy of career decision-making difficulties were combined in a single analytical framework. The synthesis shows that occupational choice cannot be reduced to a match between interests and abilities. Self-efficacy, outcome expectations, self-esteem, future time perspective, decision competence, and support from family and peers operate together. Social media functions as a digital context that may strengthen or distort these determinants. It can broaden occupational knowledge, provide accessible role models, and support self-expression. However, curated success narratives, algorithmic repetition, and upward comparison may also create unrealistic expectations and indecision. The article proposes an integrated sequence of personal resources, social support, digital influence, and reflective decision-making. This framework redefines the role of school psychologists, teachers, and parents: instead of relying primarily on restriction, adults should interpret online career information together with students, connect digital impressions to authentic occupational experiences, and strengthen decision-making competence. The framework can guide future school-based assessment and career counselling programmes without treating social media use as uniformly beneficial or harmful.

Keywords: *career choice, career self-determination, upper-secondary students, social media, self-efficacy, career decision-making*

ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ ДЕТЕРМИНАНТЫ ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО САМООПРЕДЕЛЕНИЯ УЧАЩИХСЯ СТАРШИХ КЛАССОВ: ТЕОРЕТИЧЕСКАЯ ИНТЕГРАЦИЯ СРЕДЫ СОЦИАЛЬНЫХ МЕДИА

Фахрия Азер Ганбарова
Бакинский Славянский Университет,
докторант
РЕЗЮМЕ

Цель статьи заключается в систематизации индивидуальных и социально-психологических детерминант, формирующих профессиональное самоопределение учащихся старших классов, а также в теоретическом объяснении места социальных медиа в данной системе. Исследование проведено с использованием методов интегративного обзора литературы и теоретического сравнительного анализа. Теория социально-когнитивной карьеры, подход к построению карьеры и таксономия трудностей принятия карьерных решений объединены в единую аналитическую систему. Результаты показывают, что выбор профессии не ограничивается лишь соответствием интересов и способностей. Самоэффективность, ожидания результатов, самооценка, временная перспектива будущего, навыки принятия решений, поддержка семьи и сверстников совместно оказывают влияние на данный процесс. Социальные медиа выступают цифровым контекстом, который как усиливает, так и искажает эти факторы: они могут расширять представления учащихся о профессиях, обеспечивать доступ к ролевым моделям и поддерживать самовыражение; одновременно отобранные истории успеха, алгоритмическое повторение контента и социальное сравнение могут формировать нереалистичные ожидания и усиливать нерешительность. В статье предлагается интегративный механизм, основанный на последовательности «личностные

ресурсы – социальная поддержка – цифровое воздействие – рефлексивное принятие решений». В рамках данного подхода роль школьного психолога, учителя и родителей определяется не столько запретом или ограничением использования социальных медиа, сколько совместным анализом содержания и его значения для учащегося, созданием условий для получения реального профессионального опыта и развитием компетентности в принятии решений.

Ключевые слова: *профессиональный выбор, профессиональное самоопределение, учащиеся старших классов, социальные медиа, самоэффективность, принятие карьерных решений.*

Rəyçi: Əzim Əli oğlu Əliyev, Bakı Slavyan
Universitetinin Psixologiya kafedrasının müdiri,
psixologiya üzrə fələfə doktoru
Məqalə redaksiyaya daxil olub: 09.05.2026
Çapa qəbul olunub: 22.06.2026

The date of the admission of the article
to the editorial office: 09.05.2026
Accepted for publication: 22.06.2026